

Prezentace na konferenci Ochrana obyvatelstva 2012

Téma:

Zabezpečení vzdělávání členů sborů dobrovolných hasičů SHČMS v oblasti ochrany obyvatelstva“

Mgr.Bohumír Martínek, Ph.D.

Vedoucí Ústřední odborné rady ochrany obyvatelstva

Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska

Prezentace navazuje na příspěvek uveřejněný ve Sborníku konference „Profesionální a dobrovolní hasiči společně v ochraně obyvatelstva“

Příspěvek obsahuje:

- východiska spolupráce profesionálních a dobrovolných hasičů v oblasti ochrany obyvatelstva s důrazem na právní, koncepční a strategické materiály,
- význam stanov občanských sdružení, zejména SHČMS
- zahraniční zkušenosti spolupráce profesionálních a dobrovolných organizací při řešení mimořádných událostí
- význam a cíl spolupráce spojený se zvýšením úrovně připravenosti orgánů obcí při řešení ochrany obyvatelstva.
- a náplň konkrétních kroků vzájemné spolupráce s důrazem na oblast vzdělávání dobrovolných hasičů v oblasti ochrany obyvatelstva.

K posledním dvěma oblastem se chci vyjádřit podrobněji

Hlavním významem a cílem spolupráce profesionálních a dobrovolných hasičů v současné době je především zvýšení úrovně připravenosti **řídících i výkonných** orgánů obcí při řešení ochrany obyvatelstva.

Obec má ze zákona povinnost pečovat o všestranný rozvoj svého území a o potřeby svých občanů. To znamená, že obec pečuje i o bezpečnost osob, vyskytujících se v obci, resp. o ochranu obyvatel obce.

V praxi tuto činnost provádí na úrovni odpovídající stupni poznání, kterého dosáhli představitelé obce, popřípadě občané aktivně zapojení do života obce.

Jedním z možných nástrojů zvýšení stupně tohoto poznání je příprava managementu rizik v obci (starosta, obecní úřad, povodňová

komise obce, krizový štáb aj.) a výkonných složek v oblasti ochrany obyvatelstva

To však vyžaduje mimo jiné vytvoření **otevřeného systému vzdělávání** garantovaného **Hasičským záchranným sborem ČR** a realizovaného za organizační podpory **Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska**.

Tento systém by nabídl starostům a dalším orgánům obcí, členům sborů dobrovolných hasičů, popř. dalším osobám (např. učitelům základních škol) možnost vzdělávat se v oblasti ochrany obyvatelstva.

Vytvoření systému a realizace vzdělávání v jeho rámci by byl konkrétním vyjádřením spolupráce profesionálních a dobrovolných hasičů v oblasti ochrany obyvatelstva především na místní úrovni.

SHČMS se problémem zavedení systému odborného vzdělávání členů SHČMS v oblasti ochrany obyvatelstva intenzivněji zabývá po IV.sjezdu v roce 2010.

Důvody pro tento návrh jsou následující:

- Obecná potřeba širšího povědomí členů SHČMS o charakteru současné ochrany obyvatelstva a jejich opatřeních.
- Stanovení místa a úlohy členů SDH a členů dalších orgánů SHČMS při řešení opatření ochrany obyvatelstva, při jejich podílu na krizovém řízení a použití integrovaného záchranného systému, s důrazem na obce.
- Realizace úkolů stanovených IV. Sjezdem SHČMS, zejména rozvoj spolupráce s HZS ČR v oblasti ochrany obyvatelstva a rozvoj koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2013 s výhledem do roku 2020,
- Naplnění statutů odborných rad ochrany obyvatelstva (ústřední, krajská, okresní)
 - Reakce na dopis MV-GŘ HZS ČR z února 2011, jehož obsahem je konkrétní nabídka spolupráce zaměřená na realizaci Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2013 s výhledem do roku

2020, konkrétně části této koncepce, která je zaměřena na preventivně výchovnou činnost v ochraně obyvatelstva.

Začátkem roku 2011 se vedení Sdružení a následně VV zabýval prvotními informacemi připravenými ÚOROO a uložil ji vypracovat „Metodiku a zásady odborného vzdělávání členů SHČMS v oblasti ochrany obyvatelstva“.

Návrh tohoto dokumentu byl předložen členské základně k připomínkám, popř. doplnění a obecně ke stanovisku. Termín uzávěrky připomínek byl 31. května 2011.

Metodika a zásady...byly schváleny 16.června 2011 VV SHČMS a je k dispozici na webových stránkách Sdružení www.dh.cz.

Stručně k obsahu Metodiky.....

Obsah:

1. Cíl a obsah odborného vzdělávání
2. Cílové skupiny
3. Úrovně vzdělávání
4. Formy vzdělávání
5. Spolupráce
6. Finanční zabezpečení

1. Cílem odborného vzdělávání je připravit členy SHČMS tak, aby byli schopni zejména:
 - a) provádět preventivně výchovnou činnost a dokázali vysvětlit postupy opatření ochrany obyvatelstva při řešení mimořádných událostí či krizových situací,
 - b) zastávat funkci člena jednotky, který je pověřen k plnění dílčích úkolů jednotky na úseku ochrany obyvatelstva nebo funkcí člena zařízení CO zřizovaného obcí,
 - c) podílet se na činnosti krizového štábu obce, jeho pracovních skupin nebo komisí ustanovených pro řešení mimořádných událostí,
 - d) podílet se na odborné přípravě členů jednotek SDH obcí,

- e) podílet se na rozvoji odborných znalostí z oblasti ochrany obyvatelstva ve strukturách sdružení,

2. Cílové skupiny

- a) členové ÚOROO, krajských a okresních OROO,
- b) referenti ochrany obyvatelstva SDH (nebo jiní členové SDH v případě, že referenti OO nejsou ustaveni), kteří mohou být zařazeni na funkce:
 - technik ochrany obyvatelstva zařazený v JSDHO,
 - člen JSDHO, který je pověřen k plnění dílčích úkolů jednotky na úseku ochrany obyvatelstva nebo funkcí člena zařízení CO zřizovaného obcí,
 - referent prevence a výchovné činnosti SDH,
 - členové i nečlenové SHČMS, kteří se budou podílet na činnosti krizového štábu obce, jeho pracovních skupin nebo komisí ustanovených pro řešení mimořádných událostí,

3. Úrovně vzdělávání

V metodice...zatím takto:

- Ochrana obyvatelstva III – na úrovni obce
- Ochrana obyvatelstva II – na úrovni obce s rozšířenou působností nebo okresu
- Ochrana obyvatelstva I – na úrovni kraje a ústředí

ALE

Jsou projednávány další varianty **podle činností**(projekt Msk):

- Technik OO v JSDHO
- Specialista OO v obci
- Lektor OO

Nebo **podle stupně kde bude připravován**

- OO II – obec (JSDHO i KŠ obce) – odborně připraví HZS kraj
- OO I – lektor (PVC, školství) odborně připraví GŘ HZS
Úrovně vzdělávání

Nebo (poslední jednání na GŘ)

- OO III – obec (JSDHO i KŠ obce) – „technik OO“

- OO II –PVČ (vyšší než obec – ORP,kraj, školy) ?
- OO I – lektor – pro přípravu OO II a OO III (Profesionálové v oblasti OO, ÚHŠ,..)

Bude dále diskutováno, včetně členské základny SHČMS.

4. formy vzdělávání

- školení (kursy) na příslušných úrovních s garancí HZS krajů, popř. GŘ HZS),
- internetová stránka SHČMS,

Člen Sdružení může získat příslušnou odbornou způsobilost. K tomu bude vydán příslušný Metodický pokyn starosty.

5. Spolupráce

a) Spolupráce s HZS ČR

- na ústřední úrovni (ÚOROO a GŘ HZS ČR):
 - koordinace odborného vzdělávání,
 - zabezpečení odborného vzdělávání úrovně „Ochrana obyvatelstva I“,
 - zpracování dokumentů pro plnění úkolů ochrany obyvatelstva (metodiky činnosti jednotek, podpurné a pomocné dokumenty jako např. přehled evakuovaných, nouzově ubytovaných apod.),
- na krajské úrovni a okresní úrovni (KOROO,OOROO):
 - zabezpečení odborného vzdělávání úrovně „Ochrana obyvatelstva II“ „Ochrana obyvatelstva III“ , popř. vzdělávání nečlenů SHČMS,
 - podíl na zpracování dokumentů pro plnění úkolů ochrany obyvatelstva (metodiky činnosti jednotek, podpurné a pomocné dokumenty).

b) Spolupráce s obcemi

- zjišťování možností využití odborně připravených členů SHČMS v bezpečnostních strukturách obcí (při řešení i přípravě na mimořádné události),
- nabídka možností odborného vzdělávání nečlenů SHČMS zařazených v bezpečnostních strukturách obcí,

- spolupráce se Svazem měst a obcí, resp. jeho bezpečnostní komisí k propagaci nabídky SHČMS:
 - na využití odborně připravených členů SHČMS v bezpečnostních strukturách obcí,
 - k účasti nečlenů SHČMS na odborné přípravě organizované Sdružením zejména pro úroveň Ochrana obyvatelstva III.

6. Finanční zabezpečení

Základním zdrojem budou prostředky poskytované z grantu MV. Další prostředky lze zvažovat z projektů dotovaných z fondů EU (viz projekt MSK)

Vzdělávací program pro lektory dalšího vzdělávání v oblasti ochrany obyvatelstva při mimořádných událostech (příprava projektu v Moravskoslezském kraji), analýza potřebnosti programu, cíl a obsah, cílové skupiny.

Název projektu:

„Zabezpečení přípravy lektorů dalšího vzdělávání v oblasti ochrany obyvatelstva při mimořádných událostech v Moravskoslezském kraji

Cíl projektu:

Rozvoj vzdělanosti společnosti za účelem posílení konkurenceschopnosti řešit mimořádné události orgány obcí a podniky Moravskoslezského kraje ve srovnání s jinými kraji České republiky. Tím vytvářet podmínky k naplnění cíle 2, priority 5.3. „Strategického rámce udržitelného rozvoje“, to je přispět ke zvyšování připravenosti obyvatel, veřejné správy a složek integrovaného záchranného systému k řešení bezpečnostních hrozeb a rizik v Moravskoslezském kraji.

Konkrétním výsledkem bude vytvoření vzdělávacího programu pro lektory dalšího vzdělávání v oblasti ochrany obyvatelstva při mimořádných událostech v Moravskoslezském kraji (dále jen **lektory ochrany obyvatelstva**), kteří budou schopni

1. zajišťovat přípravu odborníků ochrany obyvatelstva působících:

- v jednotkách sboru dobrovolných hasičů obcí a jednotkách požární ochrany podniků (dále jen **technici ochrany obyvatelstva jednotek**)
- v orgánech (komisích, pracovních skupinách) obcí, managementu podniků (dále jen **specialisté ochrany obyvatelstva obcí či podniků**)

2. vyvíjet činnost v oblasti preventivně výchovné činnosti

Vzdělávací program pro lektory ochrany obyvatelstva

Název:

„Vzdělávací program pro lektory ochrany obyvatelstva v Moravskoslezském kraji“

Obsah:

- opatření ochrany obyvatelstva, základní pojmy,
- opatření ochrany obyvatelstva a činnosti, která připravují nebo na kterých se podílí jednotky sboru dobrovolných hasičů,
- znalost technických prostředků (materiálů) použitelných při realizaci opatření ochrany obyvatelstva a dovednosti je používat
- realizace opatření ochrany obyvatelstva orgány veřejné správy a složkami integrovaného záchranného systému, s důrazem na opatření, která připravuje a v případě mimořádné události realizuje starosta a obecní úřad v obci,
- realizace opatření ochrany zaměstnanců ve vybraných podnicích stanovených zákonem o integrovaném záchranném systému
- základní dokumentace vztahující se k realizaci opatření ochrany obyvatelstva a dovednost ji používat při řešení konkrétní mimořádné události v obci či podniku
- základy krizového řízení
- základy vzniku mimořádných událostí, jejich dopady na život, zdraví, majetek a životní prostředí
- opatření sebeochrany a zásady pomoci bližním při mimořádných událostech
- zásady provádění preventivně výchovné činnosti občanů,

k) problematika tématiky „Ochrany člověka za mimořádných událostí“

Rozsah: 4 moduly

Modul 1 – příprava lektorů ochrany obyvatelstva k zabezpečení přípravy „techniků ochrany obyvatelstva jednotek“ - rozsah 16 hodin

Modul 2 – příprava lektorů ochrany obyvatelstva k zabezpečení přípravy „specialistů ochrany obyvatelstva obcí“ – rozsah 16 hodin

Modul 3 – příprava lektorů ochrany obyvatelstva k činnosti v oblasti preventivně výchovné činnosti – rozsah 16 hodin

Modul 4 – vzdělávání lektorů k naplnění zásad vzdělávání dospělých

Poznámka: Každý modul obsahuje teoretickou a praktickou část.

Zapojení institucí a organizací do projektu (po projednání)

1. Hasičský záchranný sbor Msk – odborný garant projektu
+ 4 osoby (ing. Jiří Pokorný, Ph.D., ing. Antonín Kromer, ing. Danuše Kratochvílová a ing. Josef Brettschneider)
2. VŠB-TU, FBI – doc.ing. Vilém Adamec + 2
3. KSH – ing. Richard Dudek + 1
4. ÚHŠ – ing. Jan Karger, ing. Petr Vícha
5. Mgr. Bohumír Martínek, Ph.D., vedoucí Ústřední odborné rady ochrany obyvatelstva nebo externí odborný asistent VŠB-TU, FBI předmětů Ochrana obyvatelstva I-III

Konkrétní kroky k vytvoření systému odborného vzdělávání v oblasti ochrany obyvatelstva

Jedním z prvních kroků by mohlo být přijetí opatření k zavedení systému odborného vzdělávání členů Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska v oblasti ochrany obyvatelstva. Kromě faktu, že zavedení tohoto systému umožňují stanovy a další dokumenty Sdružení lze využít i další významné aspekty. Jde např. o:

- možnost působit v rámci organizační struktury Sdružení od ústředí, přes kraje, okresy až po obce, kde fungují sbory dobrovolných hasičů,
- dlouhodobě je zaveden systém vzdělávání v různých oblastech prevence i represe, který je metodicky řízen Hasičským záchranným sborem ČR a je realizován také prostřednictvím vlastních vzdělávacích institucí (ústřední hasičské školy),
- vzhledem k tradicím a zkušenostem z realizace dosavadního vzdělávání je předpoklad aktivního zapojení členů i do vzdělávání v oblasti ochrany obyvatelstva,
- důležitý je rovněž fakt, že členové Sdružení se snaží aktivně zapojovat do života obcí v různých oblastech a lze předpokládat jejich aktivní účast i v oblasti ochrany obyvatelstva.

System, který by se **v prvopočátku** vytvářel **na bázi Sdružení**, však bude **v dalších krocích** směřovat ke **zvýšení úrovně připravenosti orgánů obcí** a počítá i s účastí nečlenů Sdružení, zejména z řad starostů malých obcí, radních, zastupitelů, či členů orgánů vytvořených na podporu řešení mimořádných událostí. Realizace těchto kroků je potřebná i z toho důvodu, že **pro členy (pracovníky) orgánů obcí neexistuje** v současné době **vzdělávací systém, který by sedal využít** i pro přípravu **v oblasti ochrany obyvatelstva**.

Pokud bude účastníkem vzdělávání člen Sdružení může se po absolvování přípravy stát významnou součástí managementu rizik v obci a zařazen do některého se zvlášť vytvářených orgánů zaměřených zejména k ochraně obyvatelstva v obci.